

Anadolu Liselerinde Şiirin Almanca Öğretimindeki İşlevine Dair Öğrenci Görüşleri

Bülent KIRMIZI

Özet – Anadolu Liseleri’nde Almancanın yabancı dil olarak öğretiminde bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların başında araç-gereç sıkıntısı gelmektedir. Almanca derslerinde öğrencilerin yoğun dilbilgisi yerine kullanabilecekleri ölçüde öğretmek ve ardından bunları kullanabilecekleri bir ortam oluşturmak gerekmektedir. Bu çalışma, Anadolu Liselerinde okuyan öğrencilerin ikinci yabancı dil olan Almanca derslerinde şiirin kullanılmasının ardından öğrencilerin yapılan uygulamaya ilişkin görüşlerini ele almaktadır. Nitel araştırma geleneği içinde yürütülen bu çalışmada veri toplama aracı; araştırmacı tarafından geliştirilen öğrencilerin Almanca derslerini şiir kullanılarak işlemeye yönelik yöntemle dair görüşlerini ifade edebilecekleri açık uçlu soruların bulunduğu formlar kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubu; Ceyhan Biliciler Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi’nde öğrenim gören 200 öğrenciden oluşmaktadır. Haftada 2 saat olan Almanca dersleri önce kitaptan işlenmiş daha sonra da şiir kullanılarak gramer, kelime, okuma, yazma, anlama ve konuşma etkinlikleri yapılmıştır. Daha sonra öğrencilerin yöntemle ilgili düşünceleri alınarak analiz edilmiştir. Bu çalışmaya katılan öğrencilerin hemen hemen tamamı şiirin Almanca öğretiminde kullanılmasını yararlı ve olumlu bulmaktadırlar. Öğrenciler, bu uygulamanın motivasyon sağlamada, dersi eğlenceli hale getirme konusunda, kelime ve dilbilgisi konularının öğretiminde çok etkili olduğu konusunda ifadelerde bulunmuşlardır.

Anahtar kelimeler: Anadolu Liselerinde Almanca, şiir, öğrenci görüşleri

Abstract – *The Opinions of Students on the Effect of Poetry in Teaching German in Anatolian High Schools* – Problems are faced in teaching German as a foreign language in Anatolian high schools. One of those matters is the lack of materials. In German lessons, it’s necessary to teach students grammar sufficiently, but not intensely, and following this, provide conditions to practice these. This study considers the opinions of Anatolian high school students relating to the application after using poem in German lesson which is the second language. Regarding the qualitative research method, in this study, as the means of collecting data; the forms consisting of evasive questions and on which students can express their opinions freely about using poem in German lessons are used. Working group of this research comprises of two hundred students studying in Ceyhan Biliciler Anatolian Hotel Management and Tourism Vocational High School. German lessons which comprises of two hours in week, first focused on the book then using poem, grammar, vocabulary, reading, writing, comprehension and speaking activities were done and then the opinions of students about the method were analyzed. Almost all the students who took part in this study find it useful and affirmative to use poem in teaching German. Students also express that this method is very effective in providing motivation, making the lesson more enjoyable, teaching vocabulary and grammar subjects.

Key words: German in the Anatolian High Schools, poem, perceptions of students.

Bülent Kırmızı, Dr., Piri Reis Anadolu Lisesi Çukurova/Adana, <education836@hotmail.com>.

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, Haziran 2009, ss. 43-57.

Mersin University Journal of the Faculty of Education, Vol. 5, Issue 1, June 2009, pp. 43-57.

Giriş

İletişimin temel aracı olan dili öğrenmek için sadece kelime bilgisi yetmemektedir, aynı zamanda bilinen sözcüklerin cümle içerisinde nasıl sıralandıkları da bilinmelidir. “Cümlelerin oluşumu ile ilgili tüm dillerin kuralları vardır” (Wheeler, 1999, s. 82). Bunun yanında yabancı dil dersi veren öğretmenler, tüm zamanlarını kelimelerin cümledeki görevlerini anlatmaya ayırdıkları takdirde, dil öğretiminin matematik öğretiminden bir farkı kalmayacaktır.

Ortaöğretim kurumlarında yabancı dil derslerini diğer derslerden ayıran önemli bir fark vardır. Diğer dersler bilgiye dayanırken, yabancı dil dersleri becerilere dayanmaktadır. Becerinin geliştirilmesindeki en önemli faktör ise sürekli yapılan tekrarlar ve uygulamalardır. Almanca derslerinin haftada iki saat olması anlama, konuşma, yazma ve dinleme etkinliklerini kısıtlamaktadır. Bu durum öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemekte ve önceki derste gördüğü konuları unutmalarına neden olmaktadır.

Almanca derslerinde şiirin bir araç olarak kullanılmasındaki nedenlerden birisi de yukarıda belirtildiği gibi, tekrar etmeye elverişli bir özelliğinin olmasıdır. Kültürler arası bir iletişim aracı olan dilin öğretilmesinde şiir kullanıldığında, öğrenilen dili konuşan milleti çok yönlü olarak tanıma fırsatı da doğacaktır. “Dil, bilindiği gibi kendi yapısıyla, ait olduğu ulusun kültürünü, düşünce tarzını yansıtır” (Aytaç, 1995, s. 221). Diğer edebi türlerin kullanılması ile de bu gerçekleştirilebilir, ancak şiiri diğer edebi türlerden farklı kılan bazı özellikleri vardır, örneğin akustik olması, kısa olması, kolay ezberlenebilir olması gibi. Bu özelliklerinden dolayı öğrenciler şiirden hoşlanmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin çoğunun bir şiir defteri bulunmaktadır. Öğrencilerin tamamına yakını çeşitli konularda şiir yazmaya gayret ederken, hikâye yazmak isteyen ya da yazan her sınıfta iki öğrenciyi geçmemektedir. Tüm bu nedenler şiiri diğer edebi türlerden avantajlı kılmaktadır.

Öğretmen yabancı dil derslerinde sadece şiir kullanmamalıdır. Gerekli zaman şiire başvurmalıdır. Tüm Almanca konularının şiirle anlatılması elbette mümkün olmamakla birlikte monotonluğa yol açacaktır. Araştırmamızda şiir sadece konu anlatımlarından sonra derste verilen bilgilerin pekişmesi amacıyla kullanılmıştır.

Ergenlik çağında bulunan orta öğretim öğrencilerimizin dünyayı daha güzel algılamaları ve önyargısız bir kişilik oluşturabilmeleri için onlara kendi değerlerimizi öğrettiğimiz gibi diğer milletlerin kültürel değerlerinden de bahsetmemiz gerekmektedir. Bu özellik, şiirin Almanca derslerinde kullanılması sonucu elde edilecek kazanımlardan birisidir. Bunun yanında Kast’ın değindiği gibi, “dil derslerinin sıkıcı havası edebiyatın yaratıcı özelliği ile bir nebze de olsa giderilebilir” (Kast, 1994, s. 4). Kast burada tüm edebi türlerden bahsetmektedir, ancak edebi türleri de birbirlerinden farklı kılan bazı özellikleri bulunmaktadır. Haftada sadece iki saat olan Almanca derslerinde şiire göre çok daha uzun olan hikâye ve roman gibi türlerin kullanılması söz konusu olamaz. Drama ise sık olmamakla birlikte kullanılmaktadır.

Bu noktada şöyle bir soru sorulabilir: “Almancayı ilk defa gören öğrenciler şiiri anlayabilirler mi?”

Yapılan araştırmada amaç, öğrencilerin şiiri tahlil etmeleri ya da şiirin içerisinde kullanılan sanatları keşfetmeleri değil, sadece öğrenilen dilbilgisi kuralları ve sözcükleri görmelerini ve bunları tekrar etmelerini sağlamaktır. Üzerinde durulması gereken başka bir nokta da sınıfta kullanılan materyallerin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkileridir. Uzun ve ağır metinler öğrencileri dersten uzaklaştırmakta ve öğrenmeyi imkânsız kılmaktadır. Bu durumda öğretmen merkezli ders işlenmektedir, ancak öğrenme faaliyeti, öğretmenin değil aksine öğrencinin aktif olduğu bir süreçtir. Bu da öğrencilerin derse motive olmalarıyla gerçekleşebilir. Şiirin Almanca derslerinde kullanılması öğrencilerin derse katılmalarını sağlamaktadır. Bu noktayı aydınlatmak için motivasyonun tanımına bakmakta fayda vardır: “motivasyon insanların belirli bir amacı gerçekleştirmek maksadıyla, kendi arzu ve istekleriyle davranmalarıdır” (Koçel, 2001, s. 368). Motivasyonun tanımından da anlaşıldığı gibi öğrenci istemediği sürece öğrenme gerçekleşmemektedir. Öğretmenin ilk hedefi öğrencinin dikkatini derse yoğunlaştırmak olmalıdır. Bunu başarmak için de kullanacağı materyalleri özenle seçmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin karşılaştığı en önemli sorunlardan birisi, öğrencilerin Almanca derslerine uzak durmalarıdır. Öğrenci Almanca derslerinde öğrenme sorumluluğunu üzerine almak istememektedir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi yapamama ve öğrenememe korkusudur. Bu nedenle öğrencilere öğrenme faaliyetinin öncelikle kendi sorumlulukları olduğu bilinci verilmelidir. Bunu anlatarak değil, öğrencilerin Almancada bir şeyler öğrenmelerini sağlayarak yapmak mümkün olacaktır. “Öğrenciler yabancı dil öğreniminde aktif bir rol üstlenmelidirler. Sınıfa girmek, sınıfta aktif olmak ve öğretmenin beklentilerini yerine getirmek öğrencilerin sorumluluklarıdır” (Kalaja ve Barcelos, 2003, s. 184). Şiir kullanılmasının nedenlerinden birisi de budur: Öğrencilerin kısa ve basit şiirleri okuyarak, ezberleyerek kendilerine güven duymalarını sağlamak.

Şiir tanımlarına yer vermeden önce şiirdeki ses unsurlarının, şiirde okumayı kolaylaştırdığı ve akılda kalıcılığı artırdığını belirtmek gerekmektedir. Öğrencilerin okudukları şiirleri bir süre sonra ezberlemeleri, hem gramer yapılarını hem de kelimeleri tekrar etmeleri açısından kolaylık sağlamaktadır. Bu imkânları diğer türlerle sağlamak son derece güçtür. Öğrenci edebiyatla motive olmaktadır. “Edebiyat, dersi hafifletmekte ve monotonluğa karşı öğrencide oyun oynamaya benzer bir his yaratmaktadır” (Koppensteiner, 2001, s. 9). Araştırmanın konusu Almanca öğretiminde şiirin kullanılması olduğundan, şiirin ne olduğu hakkında aşağıda bazı tanımlamalara ve görüşlere yer verilmiştir:

- “Şiir dili, insanlar arası iletişim dilidir” (Strich, 1947, s. 67).
- “Şiir dilin özüdür” (Okay, 1992, s. 85).
- “Şiiri şiir yapan ulusal ve geleneksel çeşnidir” (Ercan, 1994, s. 79).
- “Şiir bizim en eski dilimizdir” (Charters ve Charters, 1990, s. 803).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Anadolu Liseleri'nde öğrenim gören öğrencilerin Almanca derslerini bir edebi metin olan şiirle işlenmesi konusundaki görüşlerini incelemektir. Burada amaç, öğrencilerin okudukları şiirleri bir uzman gözüyle yorumlayabilmeleri, şiir türlerini öğrenebilmeleri ya da şiir tahlil edebilmeleri değil sadece öğrendikleri kelime ve dilbilgisi kurallarını pekiştirmeleridir. Şiirsel dilin günlük dilden farklı oluşu nedeniyle, öğrencilere okutulan şiirler genellikle basit düzeyde çocuk şiiri türünde olmuştur. Lise öğrencilerinin Almanca şiir okumaları ve Almanca derslerinde öğrendikleri konuları şiir okuyarak pekiştirmeleri onların, Avrupa kültür ve geleneklerini de öğrenmeleri açısından son derece önem arz etmektedir. Yücel (1982, s. 17) Benveniste'nin şu görüşüne yer vermektedir: "Toplum dilden, dili toplumdan ayrı olarak düşünemeyiz, toplum ancak dille var olur, birey de dille var olur ancak." Burada amaç, öğrencilerin öğrendikleri dili konuşan milletin kültürel değerlerini şiirle öğrenebilmeleridir. Hiçbir dil sadece yabancı bir kültürü benimsemek amacı ile öğrenilmemektedir. Demircan (1990, s. 26) dil kültür ilişkisi üzerine aşağıdaki saptamaları yapmıştır:

- 1) Yabancı dil öğrenen kişi iletişim açısından gerekli olan kültürel verileri öğrenmeli, iletişim becerilerini edinmelidir.
- 2) İletişimin kültürel öğelerini edinmek kendi kültürünü bırakmak anlamına gelmez. Böyle bir dönüşüm ancak devlet politikası ile kolaylaştırılabilir.
- 3) Türklerin yabancı dil öğrenme ihtiyacı kültürel değildir, teknik bilgi aktarımını amaçlar.

Hiçbir dil sadece gramer yapılarından ya da sadece sözcüklerden ibaret değildir. Almanca ve diğer yabancı dil derslerinde öğrencilere öğrendikleri kuramsal bilgileri uygulama imkânı verilmelidir. Bu araştırmaya katılan öğrenciler Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nde öğrenim görmektedirler. Öğrenciler yaz aylarında turizm sektöründe faaliyet gösteren otellerde ve tesislerde çalışmaktadırlar ve bu nedenle Almanlarla sürekli iletişim halinde bulunmaktadırlar. Öğrencilere, şiir kullanılarak turizm bilgisi verilmemekte sadece Almanca bilgilerinin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Problem

Anadolu Liseleri'nde öğrenim gören öğrencilerin Almancanın öğretiminde şiirin kullanılmasına ilişkin görüşleri nasıldır?

Bu problemin araştırılmasında aşağıdaki alt problemler kullanılmıştır.

- a) Öğrencilerin gramer yapılarının şiirle öğrenilmesine ilişkin düşünceleri nelerdir?
- b) Öğrencilerin Almanca kelimeleri şiirle öğrenilmesine ilişkin düşünceleri nelerdir?

- c) Öğrencilerin şiirle okuma, yazma, anlama ve konuşma becerilerinin kazanılmasına ilişkin düşünceleri nelerdir?
- d) Öğrencilerin Avrupa kültür ve yaşam biçimini öğrenme konusundaki düşünceleri nelerdir?
- e) Öğrenciler genel olarak Almanca derslerinde şiirin kullanılmasına dair neler düşünmektedirler?

Yöntem

Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubu 2007-2008 öğretim yılı Ceyhan Biliciler Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nde öğrenim gören dokuzuncu, onuncu ve on birinci sınıflarda okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin sadece % 12'lik kısmı kız öğrencilerden oluşurken, % 88'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Demografik Bilgiler

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kız	24	12,0
	Erkek	176	88,0
Sınıflar	Dokuz	57	28,5
	On	81	40,5
	Onbir	62	31,0

Araştırma Süreci

Araştırma 2007-2008 öğretim yılının I. ve II. döneminde dokuz, on ve on birinci sınıflarda okuyan öğrencilerin Almanca derslerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın başlangıcında öğrencilere konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Derslerin işlenişine yönelik açıklamalar yapılarak öğrenci ve öğretmene düşen görev ve sorumluluklar anlatılmıştır. Program I. dönemin başından II. dönem nisan ayına kadar devam etmiştir. Araştırma boyunca ders kitaplarındaki konulara paralel olarak bulunan şiirler, konular müfredata göre işlendikten sonra bunların pekiştirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Bu süreç içerisinde kullanılan şiirler sadece dilbilgisi konularının pekiştirilmesi amacıyla değil sözcük öğretimi için de kullanılmıştır. Her dilbilgisi konusu için bir şiir bulmak oldukça zor olduğu için ancak bazı konuların şiirle pekiştirilmesi mümkün olmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi

Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen beş açık uçlu sorudan oluşan bir form veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öğrencilere son derste değerlendirme formları uygulanmış ve veriler elde edilmiştir. Değerlendirme formları öğrencilere uygulandıktan sonra toplanmış ve her soru, verilen farklı ifadelerle göre gruplandırılarak analiz edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin Gramer Yapılarının Şiirle Öğrenilmesine İlişkin Düşünceleri Nelerdir?

Grammer yapılarının şiirle öğretimi için öğretmen bu yapıları içeren şiirler bularak sınıfa getirir. Bu şiirlere birçok örnek verilebilir. Örneğin aşağıda verilen şiir öğrencilerin “Präsens” yani “Gegenwart” (geniş zaman) ve “sıfat çekimleri” konularını öğrenmeleri bakımından yararlı olabilir. Öğretmen dersi anlattıktan sonra konunun pekiştirilmesi için aşağıda verilen etkinlikler yaptırılabilir.

Schwarze Segel

Heinrich Heine

Mit schwarzen Segeln segelt mein Schiff

Wohl über das wilde Meer;

Du weisst, wie sehr ich traurig bin,

Und kränkst mich doch so schwer.

Dein Herz ist treulos wie der Wind

Und flattert hin und her;

Mit schwarzen Segeln segelt mein Schiff

Wohl über das wilde Meer.

Şiirin öğretmen tarafından veya bir CD çalar tarafından dört, beş yada daha fazla okunduktan sonra aynı şiir öğrenciler tarafından okunur. Yukarıdaki sorular öğrenciler tarafından cevaplandırıldıktan sonra, öğrenciler sözlük çalışması yaparak altı çizili kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak kendi cümlelerini kurarlar. Örneğin:

-
- Die schwarze Schlange ist noch gefährlich.
 - Das Segel besteht aus vier Teilen.
 - Der Löwe ist wild.
 - Ich bin sehr traurig.
-

Şiirin okunmasının ardından şiirle ilgili sorular tahtaya yazılır ya da fotokopi olarak dağıtılır. Örneğin:

-
- Wer ist der Dichter?
 - Wer spricht im Gedicht?
 - Unterstreichen Sie alle Verben und Adjektive!
 - Schreiben Sie den Titel!
 - Welche Farbe hat mein Segel?
 - Wo segelt mein Schiff?
-

Daha sonra öğretmenin şiiri okuyarak öğrencilerden yazmalarını istemesi ve ardından da bazı etkinliklerin yaptırılması şiirin ezberlenmesini sağlayacaktır. Yapılan etkinliklerle ilgili bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Aşağıda verilen şiirde bazı sözcükler çıkarılmıştır. Çıkarılan sözcükler burada kutuların içerisinde verilmiştir. Hangi sözcüğün, hangi boşluğa geleceğini bularak doldurunuz.

segeln	Schiff	Wild	wissen	Traurig	kränken	Meer
her	Wind	Schwarz	flattern	Herz	treulos	schwer

..... Segel

Mit schwarzen segelt mein

Wohl über das Meer;

Du, wie sehr ich bin,

Und mich doch so

Dein ist wie der

Und hin und

Mit Segeln segelt mein Schiff

Wohl über das wilde

Bu durumda öğrenciler gramer yapılarını içeren mısraları da ezberlemiş olurlar. Öğrenciler daha sonra öğrendikleri dilbilgisi kurallarını kullanarak farklı cümleler kurarlar, böylece bilgilerini pekiştirmiş olurlar, örneğin:

-
- Ich lebe in Adana.
 - Du arbeitest sehr viel.
 - Der Lehrer kommt nächste Woche.

- Wir fahren in die Stadt.
- Ihr zeigt uns die Bilder.
- Sie sucht die Jacke.

Öğrenciler bu uygulamaya dair düşüncelerini açık uçlu soruya cevap olarak açıklamışlardır. Öğrenci görüşleri değerlendirildiğinde; 200 öğrencinin 195'i yani % 97,5'i bu uygulamayı başarılı bulduğunu ifade etmiştir. Öğrenciler gramer yapılarını bu yöntemle öğrenmelerinin;

- Dersi daha iyi anlama,
- Derse daha iyi motive olma ve
- Derse katılımın artması gibi olumlu sonuçlar doğurduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin bu uygulamaya dair diğer görüşleri şöyledir:

- Gramer öğrenmek oldukça sıkıcı olmasına rağmen bu yöntem sıkıcılığı gideriyor.
- Şiir mısralarını öğretmenimizden ya da CD çalardan 4-5 kez dinledikten sonra yazıyoruz ve en son alıştırma yapıyoruz. Bu durumda şiir hafızamıza kazanıyor. Şiiri kendi kendimize okurken Almanca konuştuğumuzu düşünüp zevk alıyoruz.
- Şiirler özellikle resimli olduğunda hem daha iyi anlıyoruz hem de zevk alıyoruz.
- Sayfalarca gramer kuralları yazmanın hiçbir yararı olmuyor, çünkü çalışmıyoruz. O kadar yazıyı okumak ve ezberlemek çok zor geliyor, ancak şiiri okuyup yazdıktan sonra kolay kolay unutmuyoruz ve grameri de daha basit biçimde öğreniyoruz.
- Önceleri deftere yazdığımız gramer yapılarını çalışıp kısa süre sonra unuttuyorduk, çünkü sadece yazılardan geçecek kadar çalışıyorduk. Bu yöntemle dilbilgisi işlediğimiz zaman şiir sürekli aklımızda olduğu için unutmuyoruz.
- Sadece gramer gördüğümüzde kuralları ezberliyoruz, fakat nasıl kullanıldıklarını bilmiyoruz, yani matematik gibi geliyor bize. Bu yöntemle gramer yapılarının nasıl kullanıldıklarını da öğreniyoruz ve şiirdekilere benzer farklı cümleler kuruyoruz.
- Normal gramer anlatımından sonra konuyla ilgili şiir okumak ve bu şiiri yazmak çok yararlı. Öğretmenimiz şiirin daha iyi anlaşılması için etkinlikler yaptırıyor böylece hem bilgilerimizi daha iyi pekiştiriyoruz hem de ders çok eğlenceli geçiyor.
- Ezberlediğim şiirlerdeki kelimeleri değiştirip yeni cümleler kuruyorum, böylece oturup uzun uzun gramer çalışmama gerek kalmıyor.
- Almanca bir cümle kurmak istediğimde aklımdaki şiirleri düşünüyorum ve o şiirlerdeki cümle kuruluşlarına göre cümleler kuruyorum.

Öğrencilerden 5'i (% 2,5) ise bu görüşlere katılmadıklarını söyleyerek düşüncelerini şu biçimde ifade etmişlerdir:

- Öğretmenimiz gramer yapılarını anlattuktan sonra şiirle örnekler veriyor, ancak ben bu durumda konuları karıştırıyorum.
- Öğrendiğim gramer kurallarını şiirde göremiyorum.
- Şiir bana çok soyut geliyor ve hiçbir şey anlamıyorum.

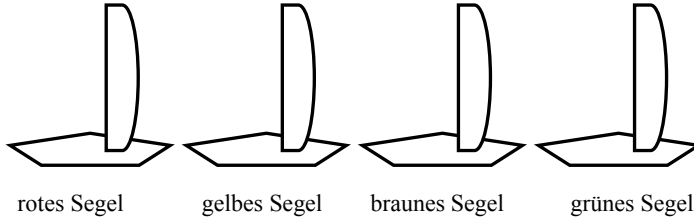
Öğrencilerin Almanca Kelimelerin Şiirle Öğrenilmesine İlişkin Düşünceleri Nelerdir?

Öğretmen, öğrencilerin öğrenmelerini istediği kelimeleri ders kitabını da göz önüne alarak tespit ettikten sonra bu kelimelerin içerisinde geçtiği bir şiir bularak sınıfa getirir. Şiiri yukarıda da anlatıldığı gibi önce kendisi okur ya da bir CD çalardan öğrencilere dinletir. Daha sonra öğrenilecek sözcüklerin altlarını çizdiği şiir metnini öğrencilere dağıtır. Öğrenciler sözlük çalışması yaparak bu kelimelerin anlamlarını sözlükten bulurlar ve şiirdeki kelimelerin altlarına yazarlar. Bu aşamadan sonra bu kelimelerin içerisinde geçtiği alıştırmalar yapılır ve aynı kelimelerle yeni cümleler kurulur. Aşağıda konuyla ilgili bir örnek verilmiştir:

Aşağıdaki tabloda verilen sözcüklerin zıt anlamlarını bulun ve karşısına yazın.

Traurig	_____
Schwer	_____
Treulos	_____
Swarz	_____
Wild	_____

Aşağıda verilen yelkenlileri istenilen renklerde boyayınız.

Aşağıdaki bulmacada ise şiirde bulunan bazı sözcüklerin Türkçe karşılıkları bulunmaktadır. Öğrenciler aşağıda verilen Almanca sözcüklerin Türkçelerini bulmacada bulacaklardır. "Schwarz, Segel, Schiff, Meer, wild, traurig, schwer, kränken, Herz, treulos, Wind, flattern, ich, und."

T	R	V	E	V	A	H	Ş	İ	D	F
E	R	B	J	Y	D	A	H	N	V	Z
K	Ü	Z	G	Ü	N	Y	E	C	V	Y
N	Z	K	İ	E	P	İ	I	İ	E	E
E	G	A	A	K	G	S	O	T	F	L

D	A	L	G	A	L	A	N	M	A	K
P	R	P	H	Ğ	N	Y	F	E	S	E
K	F	C	E	I	A	S	Z	K	I	N
B	E	N	A	R	D	E	N	İ	Z	B

Bu uygulamayı 200 öğrencinin tamamı (%100) olumlu ve başarılı bulmuştur.

Öğrenciler, öğretmenlerinin tahtaya uzun kelime listeleri yapmasını istememektedirler. Bu kelime listelerini çalışmanın oldukça güç olduğunu vurgulayarak en büyük sıkıntılarında birisinin de kelime öğrenememek olduğunu belirtmişlerdir.

- Evde odanın duvarlarına dahi kelimeleri yapıştırıyorum, ancak aklımda tutamıyorum. Şiirin içerisinde geçen kelimeleri aklımda tutabiliyorum, çünkü şiir şarkı gibi ahenkli.
- Şiirle kelime öğrenmek çok komik, çünkü okulda öğrendiğim şiirleri evde kendi kendime tekrarlarken annem ve babam Almancayı çok çabuk öğrendiğimi düşünerek şaşırıyorlar.
- Hangi yabancı dil olursa olsun kelime ezberlemek imkânsız gibi. Bugün öğreniyoruz ama yarın tekrar unutuyoruz. Bu yöntemle gerçekten öğrendiğimi hissediyorum. Özellikle ses uyumu olan şiirlerdeki kelimeleri daha kolay öğreniyorum.
- Öğretmenimiz şiiri okuduktan veya dinlettikten sonra, şiirin konusuna göre sınıfta tiyatro etkinlikleri yaptırıyor ve istediği kelimeleri kullanmamızı istiyor. Böylece hem kelimeleri hem de cümleleri öğreniyoruz.
- Dersin sonunda yaptığımız etkinliklerle (boşluk doldurma, bulmaca, eşleştirme, boyama, resim yapma vb.) şiiri birçok kez tekrar etmiş oluyoruz, bu nedenle de unutmuyoruz.
- İngilizce, tarih ve coğrafya gibi derslerin de şiir kullanılarak işlenebileceğini düşünüyorum. Böylece daha başarılı olacağımıza inanıyorum.
- Öğretmenimiz şiirde öğrenmemizi istediği kelimelerin yanına, kelimeleri anlatan resimler koyduğunda onları çok iyi öğreniyoruz. Resimlerle kelimeleri bağdaştırıyoruz ve hiç aklımızdan çıkmıyor.
- Diğer derslerde en pasif arkadaşlarımız dahi Almanca kelimeleri öğreniyorlar.
- Öğrendiğim Almanca kelimelerin tümünü şiirlerden öğrendim ve şu anda hepsi aklımda.
- Okuduğumuz her yeni şiirde daha önce öğrendiğimiz kelimelere rastlıyoruz ve Almanca öğrendiğimizin farkına vararak motivasyon düzeyimiz artıyor.
- Etkinlikler kısmında kavram haritaları yapmak çok faydalı oldu.

Öğrencilerin Şiirle Okuma, Yazma, Anlama ve Konuşma Becerilerinin Kazanılmasına İlişkin Düşünceleri Nelerdir?

Öğretmen şiiri sınıfta önce kendisi okumakta ve daha sonra da öğrencilere okutturmaktadır. Sonraki aşamalarda şiirin yazılması, açıklanması ve tiyatro benzeri

çalışmalarla şiirde öğrenilen gramer ve cümle yapılarının kullanılması gerçekleşmektedir. Tüm bu aktiviteler öğrencilerin edinmeleri gereken dört temel becerinin geliştirilmesine yöneliktir. Aşağıda verilen örnek öğrencilerin yapabileceği ve konuşma becerilerini geliştirebilecekleri bir oyundur.

Ali'nin yelkenlilere karşı ilgisi vardır ve yelkenli satan bir mağazaya gider. Ancak büyük bir yelkenli için yeterli parası yoktur:

Ali: *Ich möchte mit einem Segelschiff durch alle Meere segeln. Aber ich weiss, dass das nicht möglich ist.*

Segelmacher: *Mit einem grossen Segel können Sie es schaffen. Schauen Sie bitte den Segeln an. Hier bei uns gibt es viele verschiedene Segel.*

Ali: *Ja, das sehe ich. Was kostet das grosse Segel?*

Segelmacher: *Es ist 4B. 4B kostet ein bisschen mehr als die anderen. Die anderen z.B. ein Standart Segel ist noch billiger.*

Ali: *Es soll weiss sein und ein bisschen lang.*

Segelmacher: *Jetzt haben wir ein solches nicht, aber wir können es für Sie bestellen.*

Ali: *Was kostet es?*

Segelmacher: *Es kostet ungefähr 25.000 Euro.*

Ali: *Aber ich habe nur 20.000 Euro.*

Segelmacher: *Schauen Sie sich auch die anderen Produkte an.*

Ali: *Ich werde es mit meiner Frau unterhalten.*

Yapılan gözlemler sonucunda derslere en az katılan ve motivasyonu düşük öğrencilerin dahi Almanca derslerine ilgi gösterdikleri görülmüştür. Motivasyon, yabancı dil derslerinde öğrenmeyi etkileyen en önemli unsurlardan birisidir. İkinci dil öğrenenlerin başarılarını etkileyen birkaç faktör vardır. “Motivasyonun öğrenmedeki etkisi açıkçası çok önemlidir” (Yule, 2003, s. 195). Öğrenciler 2-3 şiirden sonra okuma hatalarını en aza indirmeye başladıkları gibi gramer ve kelime öğrenimine paralel olarak anlama ve konuşma becerileri de gelişmektedir. Öğrencilerin bu yöntemle dil becerilerini ne ölçüde geliştirdiklerine dair düşünceleri aşağıda yer almaktadır.

- Başlangıçta Almanca seslerini çıkarmak oldukça zordu, ancak 3. şiirden sonra okumada fazla sorun yaşamadığımı gördüm.
- Şiiri okuduktan sonra en son alıştırmalar yapıyoruz. Bu alıştırmalar sayesinde Almanca yazı yazmayı öğrendim.
- Bu yöntemle farkında olmadan sınav için değil, öğrenmek için çalıştık.
- Öğrendiğimiz cümle kalıplarını kullanarak arkadaşlarımızla Almanca konuşuyoruz.
- Başlangıçta “ei, sch, ch, tion” gibi sesleri çıkarmada oldukça güçlük ve yabancılık çekiyordum, fakat 3., 4. şiirden sonra bu sorunları yendim.

- Almanca şiirleri bir süre sonra ezberliyoruz böylece kelime ve cümleleri sürekli telaffuz ediyoruz. Daha sonra benzer seslere sahip kelimelerle karşılaştığımızda sorun yaşamadan okuyabiliyoruz.
- Öğretmenimiz işlediğimiz konuları sürekli tekrar etmemiz gerektiğini söylüyor, ancak biz şiirleri ezberlediğimiz için onları sürekli söylüyoruz ve böylece zaten istemese de tekrar etmiş oluyoruz.
- Derste biz daha aktif olduğumuz için konuları daha iyi anlıyoruz.
- Bazı cümle kalıplarını sürekli tekrar ediyoruz, bu nedenle bu cümleleri kullanarak akıcı konuşabiliyoruz. Amacımız her şiirde yeni bir cümle yapısı öğrenmek ve eski bildiklerimize yenisini eklemek, böylece her hafta kendimizi daha iyi ifade etmeye başladık. Örneğin Almanya'dan bir misafirimiz gelmişti. Onlarla karşılıklı Almanca konuştuğumda kendimi zorlayarak, yavaş da olsa istediklerimi ifade edebildiğimi gördüm.

Öğrencilerin Avrupa Kültür ve Yaşam Biçimini Öğrenme Konusundaki Düşünceleri Nelerdir?

Şiir bilindiği üzere ait olduğu toplumun aynasıdır. Onların düşünce dünyasını yansıttığı gibi, yemeklerinden, dinlerine kadar birçok konuda da ipucu verir. Demirel, “Yabancı Dil Öğretimi” adlı kitabında, “Yabancı Dil Öğretiminde Genel İlkeler” başlığı altında, öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması (Demirel, 1999, s. 34) biçiminde bir madde belirlemiştir. Bu çalışmaya dâhil olan 200 öğrencinin tümü yani %100’ü şiirle Alman halkının kültürel değerlerini öğrendiklerini belirtmişlerdir. Daha önceleri yabancı oldukları, önyargı besledikleri, hoş karşılamadıkları Almanların da kendileri gibi sevebildiklerini, acı duyduklarını, çalıştıklarını ve bunlara benzer daha birçok ortak yönlerinin olduğunu fark ettiklerinde önyargıları ortadan kalkmış, hatta bir Alman arkadaş edinme çabası içerisine girmişlerdir. Öğrenciler, Alman kültür, düşünme ve yaşam biçimi hakkında edindikleri bilgileri şu biçimde ifade etmişlerdir:

- Alman çocuklarının hayvanlara nasıl davrandıklarını öğrendim.
- Alman çocuklarının savaştan hoşlanmadıklarını öğrendim.
- Alman çocukları da bizim gibi şiddetten hoşlanmıyorlar.
- Almanlarda da tembelliğin ayıp olduğunu öğrendim.
- Almanların dini bayramları hakkında çok şey öğrendim.
- Önceleri Alman halkının aileye önem vermediğini düşünüyordum, örneğin ailelerin çocuklarıyla hiç ilgilenmediklerini düşünürdüm. Okuduğumuz şiirlerde bunun tam tersini gördüm.
- Almanların dini inançlarının aslında bizimkilerle çok büyük farklılıklar taşımadığını gördüm.
- Alman şiirlerini okumaya başladığımdan beri yabancı düşmanlığı bana çok saçma geliyor, çünkü onların da aileleri, gelenekleri, dinleri, çocukları var. Kısaca onlar da bizler gibi insan.

- Biz gençlerin kendi aramızda daha iyi anlaşabileceğini umut ediyorum, çünkü Almanların bizden farkı sadece Alman olmaları. Kültürleri ise çok hoş ve renkli. Bir Alman arkadaşım olmasını isterdim.

Öğrenciler Genel Olarak Almanca Derslerinde Şiirin Kullanılmasına Dair Neler Düşünmektedirler?

Bu çalışmaya katılan 200 öğrencinin tamamı şiirle Almanca öğrenmenin çok verimli geçtiğini belirtmişlerdir. Uzun yıllardan beri gördükleri diğer yabancı dil derslerinde gramer yapılarını anlamakta güçlük çektiklerini, öğrendiklerini kısa sürede unuttuklarını, ses yapısını kavrayamadıklarını, doğru yazamadıklarını ve hatta kendilerini ifade edemediklerini belirtmişlerdir.

Öğrenciler, yoğun gramer öğretiminin kendilerine hiçbir yarar sağlamadığını görüşündeler. Bunun yanında öğrendikleri dilbilgisi yapılarını ve cümle kalıplarını kullanma fırsatı verilmediğinde yine unuttuklarını belirtmektedirler. Şiirin Almanca derslerinde kullanılması ile öğrencilerin derse aktif katılımı sağlanmış olup, verim de arzu edilen düzeylere çıkmıştır. Öğrencilerin konuyla ilgili ifadeleri aşağıdaki gibidir:

- Almanca derslerinde şiir okumak ve kelimeleri, gramer yapılarını şiirle öğrenmek, öğrendiklerimizin kalıcılığı açısından yararlı oldu.
- Kısa sürede hiç bilmediğimiz bir dile ısındık, onların yaşam biçimini öğrendik.
- Evde ve bahçede öğrendiğimiz şiirleri sürekli söylüyoruz, ailemiz ve diğer arkadaşlarımız bizim Almanca konuştuğumuzu düşünerek bize hayranlıkla bakıyorlar.
- Şiirdeki cümlelerde yer alan isim, fiil ve sıfat gibi kelimeleri değiştirerek kolayca yeni cümleler kurabiliyoruz.
- Ben diğer derslerde de bu yöntemi dedim. Örneğin tarih dersinde herhangi bir konuyla ilgili kafiyeli bir şiir yazıyorum ve onu hemen ezberliyorum.
- Genelde yabancı dil derslerinde konuşan hep öğretmen olurdu ama Almanca derslerinde konuşan daha çok biz olduk.
- Ben yabancı dil öğrenmekten nefret ediyordum ama bu yöntemle az da olsa ısındım.
- Almanca dersleri çok eğlenceli geçti, özellikle tiyatro gösterileri ve en son yaptığımız etkinlikler hem eğlenceli hem de öğrendiklerimizi tekrar ettiğimiz için yararlı oldu.
- Almancaya evde çalıştığımı pek hatırlamıyorum. Sadece öğretmenimizin bize verdiği şiirleri okuyordum.

Tartışma ve Yorum

Öğrencilerimiz yabancı dil öğretimine ilköğretim 4. sınıfta başlamaktadırlar. Lise son sınıf da dâhil dokuz yıl İngilizce görmektedirler, ancak yabancı dil konuşmakta,

anlamakta, yazmakta ve okumakta güçlük çekmektedirler. Almanca ikinci yabancı dil olarak sadece Anadolu Liseleri'nde haftada iki saat olarak verilmektedir. Bu kısıtlı imkânlarla öğrencilere dört temel becerinin kazandırılması oldukça zordur, çünkü hem ders saatleri yetersiz hem de okullarda Almanca yazılı, görsel ve işitsel materyal bulunmamaktadır. Lise çağına gelmiş öğrencilere daha önce hiç karşılaşmadıkları bir dili öğretmek, öğretmenin birtakım sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır. "Dilin gelişimi, hayatın ilk birkaç yılındaki beyin gelişimi ile doğru orantılıdır"(Fletcher ve MacWhinney, 1996:664). Dilin en iyi biçimde beş yaşına kadar öğretildiği düşünüldüğünde, öğrencilerin beyin gelişimlerini lise çağlarına kadar büyük oranda tamamladıkları ve bir yabancı dil öğrenme yönünden oldukça geç kaldıkları sonucuna varılmaktadır. Başka bir kaynakta da konuya şu biçimde değinilmektedir: "dil gelişimi ile, insanın erken yaşlardaki beyin gelişimi birbirleriyle bağlantılıdır" (Gonzalez, 1999:26). Tüm bu olumsuzlukları göz önüne alarak öğrencilerin zevk alabilecekleri ve etkili olabilecek bir yöntem izlemek gerekmektedir.

Almanca derslerinde şiirin kullanılması oldukça başarılı olmuştur. Şiir ses unsurlarından dolayı kolay ezberlenebilir olduğundan öğrenciler öğrendikleri şiirlerle hem kelime hem de gramer yapılarını öğrenmişlerdir. Bunun yanında yabancı dil öğretiminde karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi de hedef dildeki sözcüklerin seslendirilmesidir. Araştırmalar insanların ikinci bir dilin ses yapısını on beş yaşından önce kavramaları gerektiğini ortaya koymaktadır, ancak Almanca dersleri lisede başlamaktadır. Şiirin sürekli tekrarlanarak okunması, sözcüklerin doğru telaffuz edilmesi yönünde de olumlu olmuştur.

Kaynakça

- Aytaç, G. (1995). *Edebiyat yazıları III*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Charters, S. ve Charters, A. (1990). *Literature and its writers*. Boston: Bedford St. Martin's.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim, Yayıncılık ve Dağıtım.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında yabancı dil öğretimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Ercan, E. (1994). *Şiir uçar söz olur*. (Birinci Basım). İstanbul: Yön Yayıncılık.
- Fletcher, P. ve MacWhinney, B. (1996). *The handbook of child language*. Massachusetts: Blackwell Publishers.
- Gonzalez, V. (1999). *Language and cognitive development in second language learning. Educational implications for children and adults* Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Kalaja, P. ve Barcelos, A. (2003). *Beliefs about SLA. new research approaches*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Kast, B. (1994). *Literatur im anfangernunterricht*. München: Klett Edition.
- Koçel, T. (2001). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: İ.Ü.İ.İ.E. Yayınları.
- Koppensteiner, J. (2001). *Literatur im DaF-unterricht. Eine einföhrung in produktiv-kreative techniken*. Wien: Öbv und htp,.

- Okay, O. (1992). *Ŗiir sanatı dersleri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını.
- Strich, F. (1947). *Der dichter und die zeit*. Bern: A. Franke AG Verlag,.
- Yule, G. (2003). *The study of language*. 2nd edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yücel, T. (1982). *Dil devrimi ve sonuçları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Wheeler, R. S. (1999). *The workings of language: From prescriptions to perspectives*. Westport: Praeger.